

ΑΡΘΟΥΡΟΣ ΤΟΣΚΑΝΙΝΙ

‘Επ’ εθκαιρία των θριαμβευτικών καλλιτεχνικών εμφανίσεων στην Ευρώπη και ‘Αμερική του διασημού διευθυντού ορχήστρας ‘Αρθούρου Τοσκανίνι και των τελευταίων του ασυγκρίτων επιτυχιών στις παραστάσεις του Μπαίροτ, δημοσιεύουμε τό παρακάτω άρθρο του συνεργάτου μας κ. Μ. Ι. για τό μεγαλύτερο σύγχρονο μάεστρο.

* *

‘Ηταν μιὰ βραδιά στὰ 1886 στὸ Ρίο ‘Ανέριο. ‘Ενας ‘Ιταλικὸς θίασος ἐπρόκειτο ν’ ἀνοίξῃ τὴν Saison μὲ τὴν ‘Αιντὰ. Τὸ θέατρο κατὰμεστρο, ὅλα ἔτοιμα καὶ ὁμοῦς ἡ παράσταση δὲν ἀρχίζει... ὁ μάεστρος, ἕνας Βραζιλιανός, δὲν εἶναι στὴν θέσι του, μάταια δοκιμάζει· νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ ἕνας μάεστρος ἀναπληρωτὴς, καθὼς καὶ ὁ διευθυντὴς τῆς χορωδίας, τὰ σφυρίγματα καὶ ἡ φωνὴ τοῦ κόσμου τοὺς κάνουν καὶ τοὺς δύο νὰ παραιτηθοῦν τῆς ἰδέας.

Μίτα στὴ γενική ἀπόγνωση θυμῆθηκε κάποιος πῶς στὴν ορχήστρα ὑπῆρχε ἕνας νεαρὸς βιολονταλλίστας, ποὺ τὸν παρασμένο χρόνον εἶχε τελειώσει τὸ κονσερβατόριο τῆς Πάρμας καὶ εἶχε καὶ διπλωμα συνθέσεως.

‘Εμπρὸς λοιπόν! ἰδοὺ ἡ μόνη ἐλπίς σωτηρίας.

Πιεζόμενος ἀπὸ τοὺς συναδέλφους του, θρέθηκε ὁ Τοσκανίνι ἐμπρὸς στὸ ἀναλόγιό τοῦ μάεστρου. Χωρὶς διαταγμὲς σηκώνει τὴν μπαγκέτα καὶ ἀρχίζει. Τὸ ἀκρατικόριον ἐκπληγτο, περίεργο, γοητευμένο.

Ὁ improvised μάεστρος εἶναι μόλις 19 ἐτῶν (γεννήθηκε στὴν Πάρμα στὶς 25 Μαρτίου τοῦ 1867) διευθύνει ἀπ’ ἔξω τὸ ἔργο ὁλόκληρο καὶ κερδίζει τὴν πρώτη του νίκη. Μετὰ τὴν θεαλλώδη αὐτὴ βραδιά, ποὺ ἡ θέλῃσις καὶ ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ Τοσκανίνι τὴν μετέβαλε σὲ βραδιὰ θριάμβου, ὁ νεαρὸς Maitre διηύθυνε 18 ὅπερες. Στὸ μουσικὸ στερέωμα ἔλαμψε ἕνα ἀστέρι, ποὺ δὲν θὰ σβῇσι πλὴν ποτὲ.

Δεκαεπτὰ χρόνια ἀργότερα στὶς 26 Δεκεμβρίου τοῦ 1898 διευθύνει γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Σκάλα τοῦ Μιλάνου. ‘Εν τῷ μεταξύ πολὺ γρήγορα ἔκανε καριέρα φθάνοντας μὲ ἀδιάπτωτη ταχύτητα στὶς ὑψηλότερες κορυφές τῆς τέχνης, μεταβάλλων τὴν ἀπλὴ ἐρημνία σὲ ἀληθινὴ δημιουργία.

‘Απὸ τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς προσωπικότητος τοῦ Τοσκανίνι εἶναι ἡ θαυμαστή, ἡ ἀπόλυτη ἐνότης τοῦ καλλιτέχνη μὲ τὸν ἄνθρωπο, ποὺ ποτὲ δὲν διαφεύγει, ποτὲ δὲν ἀπαμακρύνεται ἀπὸ τὸν ἴσου δρόμο· τὸν δρόμο τῆς τέχνης, ποὺ εἶναι λύπη καὶ χαρὰ μαζί, πνευματικὴ ἔκστασις καὶ ἀποστολὴ τοῦ πολιτισμοῦ, ἀπόλαυσις καὶ θρησκεία.

·Μεταξὺ τῶσων μεγάλων μουσικῶν ἐκτελεστῶν», γράφει ὁ Ildebrando Pizzetti,

«ποῦ ἦταν ἄξιτοι νὰ φέρουσι τὸν τίτλο τοῦ maitre κανέναν δὲν ἦταν ἀξιωτέρας ἀπὸ τὸν Α. Τσοκανῖνι. Μεγάλος στὴν ἀγάπην, στὴν ταπεινοφροσύνη, στὴν εὐσυνειδησία, παραλο-
μένος ὅλος στὴν ἐργασία, ἔτοιμος σὲ κάθε θυσία». Ἀπάνω ἀπὸ τριάντα χρόνια διδάσκει
καὶ ἀποκαλύπτει, ζωντανεύοντάς τὴν, τὴν ἀραιότητα, τὴν ἀλήθειαν, ὅπου καὶ ἂν βρεσκε-
ται αὐτή.

Χαρίζοντας αὐτοὺς τοὺς ἡγεταροὺς στὴν ἀνθρωπότητα, τῆς δίνει τὴν παρηγορίαν.
Γιὰ τὰ ὅλα νέα καὶ ἀπρόσμετα συναίσθηματά, ποῦ ἔχει ὁ Τσοκανῖνι νὰ προκαλῇ, μπορεῖ
νὰ μιλήσῃ τὸ ἀκροατήριό του, τὰ πλήθη αὐτά, ποῦ συρρέουν στὴν Εὐρώπῃ καὶ στὴν
Ἀμερική γιὰ ν' ἀκούσονται τις παραστάσεις καὶ τις συναυλίας, ποῦ διευθύνει. Αὐτὸ δὲ
τὸ θαῦμα δὲν πραγματοποιεῖται μόνον, ὅταν ὁ Τσοκανῖνι ἀποδίδει ἔργα, ποῦ ἀρατῇ ἢ
ποῦ εἶναι ψυχικῶς κοντά του. «Je ne connais pas au monde—παραιντεῖ ὁ Henri
Prunières, ὁ διευθυντὴς τῆς Revue Musicale—un autre chef d'orchestre qui
ait ce don miraculeux de diriger avec une égale perfection au concert ou au
Théâtre les œuvres qu'il aime et celles—là même qui lui sont antipathiques.
J' ai cru entendre pour la première fois des chefs d'œuvres consacrés, tant
il sait mettre en lumière leurs beautés les plus secrètes, tant il excelle à
leur infuser une force et une vigueur nouvelles.—Jamais son interprétation
ne déforme les œuvres. Il les sert fidèlement de tout son génie, de toute sa
prodigieuse science technique. Il leur rend la vie».

Γιὰ νὰ ἔχῃ κανεὶς μιὰ ἰδέαν τοῦ μεγαλείου αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου λέει ὁ I. Piggetti
πρέπει νὰ τὸν παρακολουθήσῃ σὲ μιὰ δοκιμὴ ἢ παραστάσεως ἢ συμφωνικῆς συναυλίας.
Ὅτι ὁ Τσοκανῖνι διευθύνει πάντα ἀπ' ἔξω εἶναι γνωστό. Δὲν ὑπάρχει παρτιτούρα ἃς εἶναι
καὶ ἡ πλέον πολυσύνθετη ἢ γεμάτη ἀπὸ ἁρμονικὰ κοντραπункτα ἢ κακοφωνίες, ποῦ νὰ μὴν
τοῦ ἔχῃ ἐντοπωθῇ στὸ μυαλό. Ὅταν στὰ 1898 ἔαψινικὰ ἐκλήθη στὴ Γένοα γιὰ νὰ
ἀνακληρώσῃ τὸν περίφημο Mancinelli, μελέτησας τὴν νύχτα τὴν ὥπερα τοῦ Franchet
«Χριστόφορος Κολόμβος», καὶ τὴν ἄλλη μέρα τὴν διευθύνει ὁλόκληρην ἀπ' ἔξω τὸ ἀκροα-
τήριον μὲ ἐκπληρῆς γεμάτης θαυμασμοῦ τὸν ἀποθεώνει. Μένοντας κάποτε στὸ Buenos
Ayres λαμβάνει ἀπ' τὴ Γερμανία τὴν «Salome» τοῦ R. Strauss μετὰ δύο ἡμέρας
τὴν παίζει ὁλόκληρην ἀπ' ἔξω.

Ὁ Τσοκανῖνι ὡς μαέστρος δὲν εἶναι μόνον μιὰ εὐχαρίστησις τοῦ μυαλοῦ καὶ τῆς
ἀκοῆς, ἀλλὰ καὶ τὸν ματιὸν τὸ παράστημά του εἶναι κομψὸ καὶ ἀπλό, ἡ κινήσεις του
εἶναι ἱσχυρές καὶ ἀριστοκρατικῆς, ὁ τρόπος, ποῦ διευθύνει τὴν μπαγκέττα καθαρὸς,
ἀκριβὴς καὶ ἀναλόγως μὲ τὴν περίστασιν χαϊδευτικὸς, σκληρὸς ἢ μαλακός. Τὸ ἀριστερό
του χέρι ὑποστηρίζει καὶ τελειοποιεῖ τὸ δεξιό, περιγράφει συχνὰ στὸν ἀέρα ἕνα εὐρύ-
κύκλον σὺν νὰ θέλῃ νὰ συγκεντρώσῃ μέσα τοῦ ὁλόκληρην τὴν ἐκφραστικότητά του ἡχοῦ
καὶ τῆς φωνῆς. Ὁ Renato Simoni, ὁ σπουδαῖος θεατρικὸς συγγραφεὺς καὶ κριτικὸς τοῦ
Corriere Della Sera λέει γι' αὐτόν. «Εἶναι πάντα θαυμαστός εἴτε ὅταν μέσα στὴν
πυρετώδη καλλιτεχνικὴν του φούγκα παρὰσύροντας κάθε θέλησι γράφει ἀπ' τὴν πειθαρχη-
μένη ὀρχήστρα του τὴν ψυχικότητα τοῦ ἔργου, ποῦ διευθύνει, εἴτε ὅταν ἐνθουσιάζεται
μὲ ἕνα ἔργο ζωγραφικὸ, ἢ τέλος ὅταν μὲ ἀσφαλῆ γνώσιν τοῦ ζητήματος παρὰσύρεται σὲ
συζητήσεις γλωσσικῶν προβλημάτων».

Ἡ μουσικὴ ἃς μὴ φαντάζεται ὅτι ὁ Τσοκανῖνι τῆς ἀνέκει μόννης αὐτῆς. Ὁ μεγάλος
αὐτός Maitre εἶναι ὁ καλλιτέχνης ὅλων τῶν τεχνῶν, εἶναι ὁ ἀκούρατος, ὁ θερμὸς, ὁ
εὐσιγηλὸς ἑραστής κάθε πραγματικοῦ μεγαλείου.

M. L.